

NEGYVENÉVES A VÁSÁRHELYI PORCELÁNGYÁR

Szocialista nagyvállalat a kukoricaföldön

Szocialista nagyvállalként telepítették – egy 1964-es minisztertanácsi határozat alapján – a kukoricaföld helyére a vásárhelyi porcelángyárat. A város legnagyobb termelőüzemének első ütemét két esztendő alatt építették meg. A gyárat a helyi fazekashagyományokra, s az Algyón feltárt földgázkincsre alapozták. Az 1992-ben privatizált cég ma Európa egyik legnagyobb szanitergyártója.

Negyven évvel ezelőtt, 1967 júniusában kezdte meg a termelést a vásárhelyi Alföldi Porcelángyár. A szocialista nagyipar egyik helyi büszkeségét állami vállalként alapították, miután a Magyar Szocialista Munkáspárt 1962-ben tartott VIII. kongresszusa arról határozott,

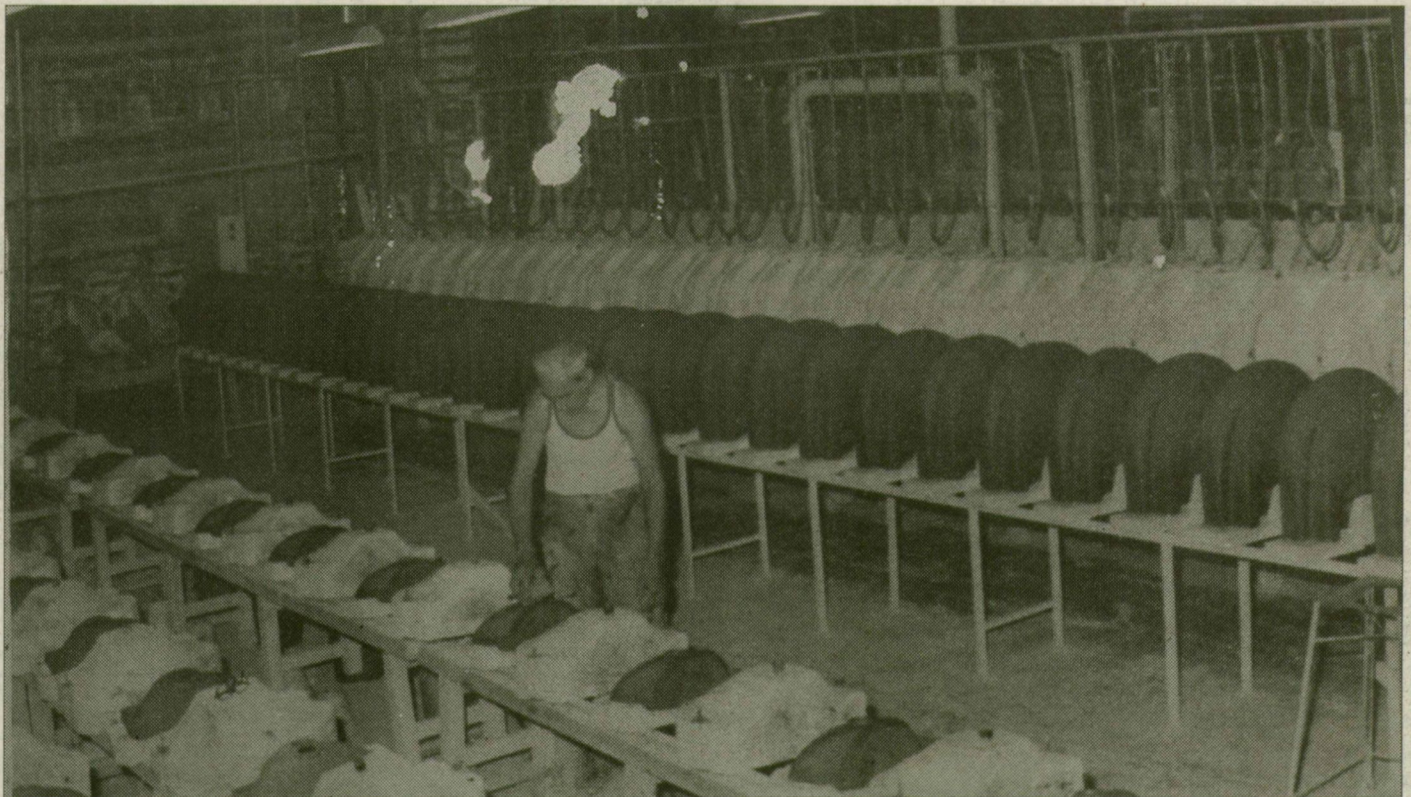
hogyan tovább iparosítják az országot. Végül a Minisztertanács döntött 1964-ben a porcelángyár hódmezővásárhelyi felépítéséről.

A második ötéves terv szocialista ipartelepítési lendülete két dologra épített: a helyi fazekasipari hagyományokra, melyre alapozva még az 1910-es években felépült a Majolikagyár, illetve a nem sokkal korábban Algyón megtalált földgázra.

A üzem építése a gépjáratól nem messze, 1965-ben, kukoricaföld helyén kezdődött meg, s bizony nem ment zökkenőmentesen. A gyárépület viszonylag gyorsan elkészült, ám az ebédülő építésének idejére – a korabeli sajtó tudósítása szerint – már munkaerőhiánnyal küszködtek a kivitelezők. Aztán ezt a nehézséget is gyorsan áthidalták, s a szanitergyártó üzemben – Közép-Kelet-Európa legkorábbi gyárában – 1967-ben megindulhatott a termelés.

Vezetők

A korabeli, kézzel rajzolt díszleveleken azt is megőrizték, hogy az MSZMP első titkára a gyáralapítás idején Kádár János, az elnöki tanács elnöke Dobi István, a Minisztertanács elnöke Kállai Gyula, az építésügyi miniszter Trautmann Rezső, az MSZMP vásárhelyi városi titkára Törköly Ferenc, a városi tanács elnöke Sajti Imre, míg a később Alföldi márkanévnek európai hírt szerző porcelángyár pártszervezetének titkára Farkas Béla volt.

Készül a modern mosdókagyló

Az Alföldi Porcelángyár, mely fénykorában háromezer dolgozónál is többet foglalkoztatott, a legnagyobb üzemnek számított a városban, s a szaniter gyáregység elkészülte után gyorsan bővült az edény, majd az égetési segédanyag üzemrésszel. Ugyanebben az időszakban a Hódikötben 1553 közvetlen termelésben dolgozó munkással együtt összesen 1843-an, a Mérleg-

gyárban 552 munkással együtt összesen 781-an, a Hódgépnel 369 munkással összesen 509-en, a szandálüzemben 192 munkással összesen 225-en, míg a Majolikagyárban 187 munkással összesen 239-en dolgoztak.

A porcelángyár berendezéseinek, gépeinek szállítására a szintén állami tulajdonban lévő Nikex vállalat lengyel, angol, német, francia és olasz

ajánlatokat is kapott. Végül az olasz Pozzi cég lett a győztes, s szállíthatta a kemencéket, formázó gépeket. (Valószínűleg ezért terjedhetett el az a helyi legenda, hogy a gyárban így érdekelt az olasz cégen keresztül a Vatikán is.) Az olaszokkal a szerződést a Nikex vezetői a fővárosi Rózsadomb étteremben még a gyárépítés megkezdése előtt, 1964 novemberében írták alá. A por-

celángyár első vezetője Higi László igazgató, Pálinkás Keresztély főmérnök és Gulyás Ferenc főkönyvelő lett.

A Finomkerámiaipari Művekhez 1982-ig tartozó porcelángyár az 1980-as évekre megduplázta a kapacitását, szaniteráruinak 25-30 százalékat ekkor már külföldön értékesítette. A privatizáció 1990-91-ben érte el a céget, előbb francia többségi részesedéssel az edénygyártás, majd némettel az égetési segédanyaggyártás vált külön. A már csak vécékagylót, mosdót, kiegészítő tartozékokat csempét és padlólapot gyártó Alföldi Porcelángyár Állami Vállalat ekkor alakult át részvénytársasággá, melyet 1992-ben vásárolt meg nemzetközi pályázaton a szanitergyártás „Mercedesét” előállító Villeroy & Boch AG. A cég azóta is intenzíven fejleszti a vásárhelyi gyárat. A porcelángyár neve 1998-ban változott Villeroy & Boch Magyarországi Rt.-re, mely azóta Európa legnagyobb szanitergyártójává nőtte ki magát. A jelenleg 900 foglalkoztatottal működő vásárhelyi cégnél végzett munka minőségét az is jelzi, hogy itt gyártják a Hilton szállodalánc kérésére kifejlesztett egyedülálló beépíthető mosdót.

KOROM ANDRÁS

A kor szelleme. Szocialista munkaverseny

Lázár György 1978-as látogatása. Volt mit megmutatni

Ágnes asszony

A NEW YORK-I PIROS FÜZET

ron halálfeje, és minden másodikon virágszirom. A bejáratnál állt egy szürke pénzkidő automata, és volt egy játékgép gyerekeknek, egy másik felnőtteknek. Utcafiúk rohantak el az épülete előtt, halál, élet, halál, élet, kiabáltak, valaki felvihogott. Szív akkor látta meg az arcát. Egy nő. De milyen nő? Látod a boltban, a színház előtt, a szomszédod. Nincs is, mert mindenütt ott van. Az nagyon fontos, a minap olvasta Szív, hogy a nők, amikor meg akarják határozni a társadalmi helyzetüket, leginkább kérdő- és töltelezsávakat használnak.

– Két hete nem láttam a férjét – mondta Mrs. Lopez, és egyenesen a hőségtől fuldokló utcára mutatott, mintha a férfinak ott kellene lenni. – Amíg a felesége mos, addig Mr. Gold elszív néhány cigarettát, és beszélget az utcával, a világgal, a járdákon grasszáló aktivistákkal. A múltkor egy pápa járt erre, és Mr. Gold elbeszélgetett vele az abortuszról, míg a felesége mosott. Látja, uram, hogyan mos az asszony? A tekintetével mindig követi a ruha mozgását.

Szív eltűnődött, zümmögtek a hatalmas mosógépek. Az biztos, hogy Hollywood, Las Vegas, egy baseballpálya, egy gyorsétterem Amerika kimért és tipikus esszenciája, de hogy egy laundry, egy ilyen mosóház is az lenne, ez még nem jutott eszébe. Az épület környékén mosószerillat terjengett, Szív már a kínai büfénél érezte, ahogy a szennyesével idetartott. A pokol környékén nyilván pokolszag van, a mennyország környékén angyal-

szag, és az néha olyan, gondolta Szív, mint a vidéki döggutak illata.

Mrs. Gold kitaróan bámulta a forgást, és Szív úgy vélte, egy ember forog a fémdobozban, egy kar, integet is talán, aztán egy láb kavargog most, s az előbukkanó férfiarc mintha kinevetett volna a gépből, és ez most a háta volt. Jó, széles hát. Cipőben van, cipőben mossák Mr. Goldot. Milyen keringés ez, vajon hol a vége és hol a kezdete? Szív meglátta az elfektetett nyolcast a mosógép kijelzőjén, mert különben a gép negyeddollárosokkal működött. Mrs. Gold csak figyelte a keringést, míg végül Szívre bámult, és újra felvihogott.

Jól van, gondolta Szív, tegyük pontot a dolog végére. Odalépett Mrs. Goldhoz, talán a karjához is hozzáért. Az asszony bólintott, majd intett a tulajdonos nőnek, elugrik néhány percre. Szív engedelmesen követte. Nem mentek messze, Mrs. két sarokra lakott a laundrytól, szép piros, bérház, első emelet. Fakoriát a lépcsőházban, és ott volt egy üres lakás, családi fotók a könyvespolcon, egy ledobott zakó, cipők, ceruzák, hiány. Az egyik ember ott volt a lakásban, és úgy hiányzott, a másik nem volt ott és úgy hiányzott. Mr. Gold volt az, aki nem volt otthon, ő volt az, akit mostak, és csak mostak, és most már csak mosni fognak, amíg világ a világ. Bizonyos férjeket ki kell mosni, gondolta Szív, és aztán, sajnos, a mosást nem lehet abbahagyni. Miért mossák Mr. Goldot, ez talán nem is érdekes, hűtlenség, léhaság, gorboság, mindegy is, bármiféle vétek a számlájára írható.

A lényeg az, hogy a bűn azért bűn, mert utána egyszerűbb lesz a világ. És aztán a nagy, egyszerű szerkezetek csak forognak, forognak, forognak.

SZÍV ERNŐ

Iszonyatosan nagy gépek voltak. Akkor szerkezetek voltak, hogy egy embert is ki lehetett volna mosni velük, behelyezed a társadat, azt a másikat, akivel egyazon ágyban, kivel évek óta ugyanazon tálból vagy kondérból, a szaga, a megromlott, megunt mondatai, a fakó mozdulatai, és egy óra múlva tiszta lesz. Hűvös, tiszta, és egész. Kibújik onnan, abból a fémdobozból, és ragyog, mint egy újonnan kivert tízcentes.

Tiszta vagyok, ölelj meg.

Tiszta vagyok, higgy nekem.

Tiszta vagyok, te menj el. Menj, siess.

Szív nézelődött laundry homályában, és kellemetlen érzése volt. Az előbb mintha valaki szolt volna. Valami lihegés hangzott a helyiségben, magában beszél, felvihog, mint a lekvárt, tartja szájában a ragacsos mondatokat, cuppog.

A tulajdonos latin nő volt, erős testtel, heves akcentussal, és olyan mosollyal, melytől előbb megijedsz, de aztán rábízna még a titkos naplódát is. Szinte odafutott Szívhez, megragadta a karját. Itt, nála, hadarta, vagyis ebben a csodás mosodában a világot is ki lehet mosni. De vigyázat, Istenhez nem kell öblítő, felesleges. Dél-Mexikóban kaktusztejből öblögetik Jézust, de az egy másik világ! Angyalt forró vízben nem szabad mosni, a bűnt nem áztatjuk, a jóit hosszú programra vesszük. És még sok egyéb, fontos tanács. Kimostak nála több háborút, személyes holokausztot, vérvadát, kimosták a görög tragédiákat, a rabszolgatartást, több mohácsot. A tulajdonos nő elmondta mindezt, aztán adott aprópénzt is. Napok óta forróság volt, mint Magyarországon, a plafon alatt unottan körözött a ventilátor, Szív csak bámult, minden második ventiláto-